

tyde kirkelig Ed. Jeg tror altsaa, at det ikke blot ikke har været Hensigten, men at der heller ikke er stet noget saa Uheldigt som, at Grundloven i § 55 skulde have fastslaaet et bestemt Begreb om Eden, som ikke kunde forandres paa anden Maade end gennem de grundlovmæssige Former, og jeg ser ikke, at den høitærede Justitsminister har ført os et eneste Skridt videre ved at henvise os til Sproget. Den ærede Justitsminister veed meget godt, at vi sige: det ligger ikke i Sproget. Det er ikke anderledes end, naar den høitærede Justitsminister henviste til Folkebevidstheden, men den siger ikke noget Saadant. Det er den høitærede Justitsministers Bevidsthed og den høitærede Justitsministers Sprog, som der her er Tale om, det er en ren Singularitet; der er ingen Andre, som have det Sprog og den Bevidsthed som den høitærede Justitsminister. Dermed skal jeg forlade dette Spørgsmaal; jeg tror ikke, der er Mulighed for at komme videre. Til den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Boffen) skal jeg sige, at det selvfølgelig skal være mig kjært, hvis jeg har misforstaaet ham, og hvis han altsaa heller ikke med Hensyn til Opfattelsen af Grundlovens § 55 er enig med den høitærede Justitsminister; ialtsald er det mig kjært at høre, at det ikke var hans Mening, at udtale det. Derimod har den ærede Ordfører for Forslagsstillerne Uret i, at der mellem Begrebet „Ed“ og Begrebet „Bjelske“ skulde være saa stor en Forskjel, som han anførte. Det ærede Medlem sagde, at de to Ting kunde ikke stilles ved Siden af hinanden. Eden havde en almindelig Betydning, medens Bjelsken kun havde Betydning for de Paagjældende. Deri har han naturligvis ganske Uret. Naar Staten anordner bestemte Former for Egtteskabets Afslutning, hvad enten det er kirkeligt eller borgerligt, er det ikke for de Paagjældendes egen Skyld, men fordi Staten har en bestemt Interesse i Egtteskabet og i Bjelsken. Altsaa det Samme er Tilfældet med Eden. Naar Staten anordner bestemte Former, er det ikke for den Paagjældendes Skyld, men for Samsundets. Der er altsaa ikke nogen saadan Modsetning, som det ærede Medlem troede, men Analogien er fuldstændig tilstede. Jeg skal ikke opholde mig vidtløftig ved, hvad der er fremkommet fra det ærede Medlem for Odense Amts 7de Valgkreds (H. Holm). Det ærede Medlem har ikke nogen syldig Opfattelse af Religionsfrihed, naar han tror, at Religionsfrihed ene og alene er Frihed til at vedkjende sig sine Anskuelser. Det er een Side af Religionsfriheden og en meget vigtig Side, den, at enhver Borger i Samsundet har Ret til at agitere for sine religiøse Anskuelser, til at gjøre Profelyter og stifte Parti. Det er naturligvis en meget vigtig Side af Religionsfrihed, men det er ikke den eneste. En anden Side af Religionsfriheden, som til Liden er lige saa vigtig som den første, er den, at enhver Mand i Landet har Lov til at

være i Fred med sine religiøse Anskuelser. Det er det, der ligger i religiøs Frihed, at, ligesom man har Lov til at være i Fred i sit Hus, saaledes har man ogsaa Lov til at være utrænket af Andre, uforstyrret af Andre med Hensyn til sine Anskuelser paa flige Omraader. Det er en meget væsentlig Interesse for den Enkelte, en Interesse, som man sandelig ikke skal lade haant om. Altsaa, jeg skjønner ikke rettere end, at de Folk, som ikke ønske at udtale sig om deres religiøse Standpunkt, have Ret til at være i Fred dermed, og det er Noget, som det ærede Medlem havde Grund til at anerkjende i særlig Grad, da han jo netop gjorde os opmærksom paa, hvorledes der er en stor Mængde Mennesker, som aldeles ikke have noget bestemt religiøst Standpunkt. Dette er endog saaledes, at jeg godt kunde forstærke det ærede Medlems Udtalelse derhen, at de fleste Fritanter her i Landet jo naturligvis høre til Folkekirken, og naar derfor Grundloven og vor øvrige Lovgivning ikke giver nogen særegen Regel for Fritanterne eller ikke synes at have taget Hensyn til dem, saa er dette naturligvis begrundet deri, at man ikke er vant til her i Landet at gjøre Forskel mellem Folkekirken og Fritanterne, fordi det hidtil har været usædvanligt, at Fritanter ere udtraadte af Folkekirken og optraadte som Fritanter. Nu er det jo heller ingenlunde min Opfattelse, at dette Spørgsmaal om Fritanterne er i den Grad mere preserende i dette Dilemma end det hidtil har været, at der skulde være Grund til at antage, at der nu var flere Fritanter i Landet, end der hidtil har været. Lvertimod, det tror jeg ikke, men Spørgsmaalet har praktisk Betydning derigennem, at det nu er Skik og rimeligvis i Fremtiden vil blive endnu mere Skik, at Folk udtale deres religiøse Opfattelse, og dette er jo meget naturligt, thi Religionen er jo overhovedet i dette Dilemma mere levende her i Landet, end den tidligere har været, ogsaa indenfor de Troendes Kreds. Ogsaa der viser der sig en større Tilbøjelighed til at meddele Andre, hvad man tror, Noget, som jo meget naturlig fremfalder en Tilbøjelighed fra den modsatte Side til ligeledes at meddele Andre, hvad man ikke tror og ikke mener. Altsaa, det, som staar i Begreb med at ste, er ikke det, at en Del Mennesker, som tidligere have været troende, nu ere gaaede over til at være Fritanter, men kun det, at man nu fra begge Sider udtaler sig mere frit om sine Anskuelser. Men fordi dette altsaa nu ligger nær for Adskillige og maaske i Fremtiden vil komme til at ligge nær for mange flere, kan det dog ikke berettiget til at træde dem for nær, som have en modsat Opfattelse, nemlig den Opfattelse, at de ville være i Fred, og at de ikke ville have andre Folk indviede i, hvad de betragte som deres mest intime og private Anliggende. Vi have en Forpligtelse til paa Statens Vegne at skaane denne Følelse ligesom enhver anden Følelse, naar